

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

**A kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények szabályozásának változása
az 1978. évi IV. tv. és a Btk. összevetésében, valamint a kapcsolódó
joggyakorlat**

Szerző: Dr. Mészáros Marianna

Balassagyarmat

2017. január 6.

I. Bevezetés

Figyeljük meg, mi vesz körül bennünket, mi történik a napjainkban? Ha a munkahelyünkről hazaérve bekapcsoljuk a televíziót, vagy az interneten böngésszük a friss híreket, biztosan elénk kerül egy kábítószerrel kapcsolatos tudósítás, a kábító hatású anyagok egyre inkább válnak a mindennapjaink részévé. Elég, ha az utóbbi egy-két évet vesszük figyelembe, emlékszünk még Stohl András vagy akár Rezesova ügyére? Aki pedig a különböző kirívó esetek, új illegális drogok megjelenése és azok káros hatásai kapcsán szinte nap mint nap megjelenik a tévé képernyők előtt Dr. Zacher Gábor toxikológus.

A kábítószerrel való visszaélés nem új keletű, hisz már a korai időkben, így az ókorban, illetve a törzsi nemzetek, civilizálatlan törzsek is használtak kábító hatású szereket. Gondolhatunk az inkákra, akik kokacserje levelét rágcsálták az oxigénhiány okozta fáradtság legyőzésére, a munkaerő és munkakedv növelésére. A kábítószerrel kapcsolatos problémák, és azok megoldásai nemcsak hazai, hanem nemzetközi szinten jelentkeznek, ezen a területen az országok között kölcsönös és gyors együttműködésre van szükség. Ezt már korán felismerték az államok, azonban ezzel szemben azt is meg kell említeni, hogy a kábítószer-kereskedelmet nem könnyű felszámolni, hiszen az a szervezetbűnözésre jellemzően, erős, szerteágazó rendszerben működik.

A következőkben a korábbi, az 1978. évi IV. törvény és a jelenleg hatályos kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények szabályozását fogom interpretálni.

II. Az 1978. évi IV. törvény rendelkezései

Visszaélés kábítószerrel

282. § (1) Aki kábítószerrel terjeszt, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz vagy az ország területén átvisz, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt üzletszerűen vagy bűnszövetségben, illetőleg kábítószerfüggő személy felhasználásával,

b) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerre

követik el.

(3) Aki

a) az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére irányuló előkészületet követ el,

b) kábítószer előállításához szükséges anyagot, berendezést vagy felszerelést készít, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg,

büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) Az (1)-(3) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(5) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószerre követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdés esetén vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés a) pontja esetén büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés.

282/A. § (1) Aki kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt,

a) bűnszövetségben, illetőleg kábítószerfüggő személy felhasználásával,

b) hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva,

c) a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek vagy a büntetés-végrehajtási szervezet létesítményében

követik el.

(3) A büntetés öt évtől húsz évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerre követik el.

(4) Aki

a) az (1) vagy (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig,

b) a (3) bekezdésben meghatározott bűncselekménye irányuló előkészületet követ el, büntett miatt öt évig

terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Az (1)-(4) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(6) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószerre követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdés esetén vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés esetén büntett miatt öt évig

terjedő szabadságvesztés.

282/B. § (1) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával kábítószerrel természet, előállít, megszerz, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés,

a) ha a tizennyolcadik életévét betöltött személy tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábítószerrel kínál vagy átad, illetve ilyen személy felhasználásával kábítószerrel forgalomba hoz vagy azzal kereskedik,

b) ha az elkövető oktatási, köznevelési, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, közművelődési feladatok ellátására rendelt épület területén, illetőleg annak közvetlen környezetében kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz vagy azzal kereskedik,

c) az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt bünszövetségben követik el.

(3) A büntetés öt évtől húsz évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés ha,

a) a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerrel,

b) a (2) bekezdés a) vagy b) pontjában meghatározott bűncselekményt bünszövetségben, illetve hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva

követik el.

(4) Aki az (1) vagy a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábítószerrel nem minősülő kábító hatású anyag, illetőleg szer káros

élvezetéhez segítséget nyújt, vagy ilyen személyt erre rábírní törekszik, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6) Az (1)-(5) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(7) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószerre követik le, a büntetés

a) az (1) bekezdés esetén vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés, illetve a (3) bekezdés b) pontja esetén büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés.

282/C. § (1) Az a kábítószerfüggő személy, aki kábítószeret termeszt, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz vagy az ország területén átvisz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a kábítószerfüggő személy, aki kábítószeret kínál, átad, forgalomba hoz vagy azzal kereskedik, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés büntett miatt az (1) bekezdés esetén három évig, a (2) bekezdés esetén öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt üzletszerűen vagy bűnszövetségben követik el.

(4) A büntetés büntett miatt az (1) bekezdés esetén öt évig, a (2) bekezdés esetén két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerre követik el.

(5) Ha a bűncselekményt a kábítószerfüggő személy csekély mennyiségre követi el, a büntetés vétség miatt

a) az (1) vagy a (2) bekezdés esetén egy évig terjedő szabadságvesztés,

b) a (3) bekezdés esetén két évig terjedő szabadságvesztés.

283. § (1) Nem büntethető kábítószerrel visszaélés miatt,

a) aki csekély mennyiségű kábítószeret saját használatra termeszt, előállít, megszerez vagy tart (282. § (5) bekezdés a) pont),

b)-d)

e) az a kábítószerfüggő személy, aki jelentős mennyiséget el nem érő mennyiségű kábítószeret saját használatra termeszt, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz vagy az ország területén átvisz,

f) az a kábítószerfüggő személy, aki az e) pontban meghatározott bűncselekménnyel összefüggésben -kétévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő- más bűncselekményt követ el,

feltéve, ha az első fokú ítélet meghozataláig okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt.

Visszaélés kábítószer prekúrral

283/A. § (1) Aki az Európai Unió jogi aktusában meghatározott engedély nélkül vagy engedély kereteit túllépve kábítószer-prekúrral tart, forgalomba hoz, az Európai Közösség vámterületére behoz, onnan kivisz, vagy kábítószer-prekúrral közvetítő tevékenységet végez, büntetést követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Nem büntetendő, aki - mielőtt a kábítószer készítését elősegítő tevékenysége a hatóság tudomására jutott volna - a cselekményét a hatóság előtt felfedi, a birtokában lévő kábítószer-prekúrral a hatóságnak átadja, és lehetővé teszi a kábítószer készítésének elősegítésében részt vevő más személy kilétének megállapítását.

Visszaélés új pszichoaktív anyaggal

283/B. § (1) Aki új pszichoaktív anyagot

- a) az országba behoz, onnan kivisz, vagy az ország területén átvisz,
 - b) előállít, kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik
- büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

III. A tényállás büntetőjogi elemzése

A bűncselekmény **jogi tárgya** az a társadalmi viszonyokban kifejezésre jutó érdek vagy érték, amelyet a bűncselekmény sért vagy veszélyeztet¹, tehát a kábítószernek minősülő anyagok jogszerű használatához és ezzel párhuzamosan az illegális droghasználat visszaszorításához fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési tárgynak hívja a büntetőjog azt a -fizikai értelemben értendő- dolgot, amelyre a büntetendő cselekmény irányul. Jelen esetben a kábítószernek minősülő anyag. De mi is minősül kábítószernek?

Az **1978. évi IV. törvény 282 - 283. §** alkalmazásában kábítószeren

a) az 1988. évi 17. törvényerejű rendelettel kihirdetett, az Egységes Kábítószer Egyezmény módosításáról és kiegészítéséről szóló, Genfben, 1972. március 25 - én kelt Jegyzőkönyvvel módosított és kiegészített, az 1965. évi 4. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a New Yorkban, 1961. március 30 - án kelt Egységes Kábítószer Egyezmény mellékletének I. és II. Jegyzékében meghatározott anyagokat,

b) az 1979. évi 25. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a pszichotrop anyagokról szóló, Bécsben, 1971. évi február hó 21. napján aláírt egyezmény mellékletének I. és II. jegyzékében meghatározott veszélyes pszichotrop anyagokat, valamint

c) az emberi felhasználásra kerülő gyógyszerekről szóló törvény mellékletében meghatározott pszichotrop anyagokat kell érteni.

A hazai jogunk nem sorolja fel a kábítószernek, illetve pszichotrop anyagoknak minősülő szereket, ezt a fent említett ENSZ egyezmények határozzák meg. Az 1961. évi Egységes Kábítószer Egyezmény I. és II. jegyzék kábítószernek minősíti például az ópiumot, morfint, heroint, kokaint, cannabist, míg az 1971. évi Pszichotrop Anyagokról szóló Egyezmény veszélyes pszichotrop anyagként említi az LSD-t, az amfetamint. A visszaélés kábítószerrel bűncselekmény megvalósulása szempontjából nincs jelentősége annak, hogy egy büntetőjogilag kábítószernek minősülő anyag tényleg alkalmas- e

¹ Blaskó Béla: Tanszégdlet a büntetőjog általános részéhez I., a Debreceni Egyetem Állam – és Jogtudományi Kar Büntetőjogi és Kriminológiai Tanszékének kiadványa, Debrecen, 2007

kábulatkeltésre.² Ha belegondolunk, nem mindegyik tiltott szer rendelkezik kábító hatással az emberi szervezetre, például a kokain az élénkítő szerek csoportjába tartozik, de a fogalmaink szerint kábítószer.

Vannak azonban olyan jogszabályok, amelyek megengedik a kábítószerekkel illetve a pszichotrop anyagokkal végzett tevékenységeket. Ilyen az 1961. évi és 1971. évi vonatkozó ENSZ egyezményeket tartalmazó, 2005: XXX. törvény, vagy az előző két egyezmény, valamint a kábítószerek és pszichotrop anyagok tiltott forgalmazása elleni 1988. évi ENSZ egyezmény végrehajtására kiadott, többször módosított 142/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet a kábítószerekkel és pszichotrop anyagokkal végezhető tevékenységekről, de ide lehet sorolni a módosított 162/2003. (X. 16.) Korm. rendeletet a kábítószer előállítására alkalmas növények termesztésének, forgalmazásának és felhasználásának rendjéről, és végül a módosított 295/2004. (X. 28.) Korm. rendeletet az Egészségügyi Engedélyezési és Közigazgatási Hivatalról.³ A 2005. évi XXX. törvény hatálybalépése óta új törvény szól az emberi felhasználásra kerülő gyógyszerekről, ez az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerekről és egyéb, a gyógyszerpiacot szabályzó törvények módosításáról szóló 2005. évi XCV. törvény.

Minden bűncselekménynek van **elkövetési magatartása**, ami valamely tevésben vagy mulasztásban megnyilvánuló emberi cselekedet.

A tényállás elkövetési magatartásai között szerepel a **kábítószer termesztése**. Ez olyan növény termesztését jelenti, amely, illetve amelynek a részei szerepelnek a kábítószerek jegyzékén, és jelentősebb feldolgozás nélkül kábítószerként felhasználhatóak.⁴ Stádiumtani szempontból a növény önálló fejlődése (magok elültetése) befejezetté teszi a bűncselekményt, míg a termesztés feltételeinek előzetes biztosítása (magok megvétele, beszerzése) előkészületnek minősül.

A **kábítószer előállítása** olyan művelet, amelyeknek közvetlen eredményeként létrejön a kábítószer.⁵ Ebbe a körbe sorolhatjuk a szintetikus, valamint a laboratóriumokban történő

² Csemáné V. E.–Görgényi I.–Gula J.–Lévay M.–Sántha F.: Magyar büntetőjog Különös rész 2. kötet Complex Kiadó, Budapest, 2006, 220. oldal

³ Csemáné V. E.–Görgényi I.–Gula J.–Lévay M.–Sántha F.: Magyar büntetőjog Különös rész 2. kötet Complex Kiadó, Budapest, 2006, 224. oldal

⁴ BK 155. sz. állásfoglalása

⁵ BK 155. sz. állásfoglalása

előállítás. A szer **megszerzése** birtokbavétellel valósul meg. Büntetőjogilag irreleváns, hogy ez visszterhes, avagy ingyenes jogügylet révén valósul meg. Szakirodalmak a megszerzés megvalósulásának tartják a kábítószer feletti rendelkezési jog megszerzését akkor is, amikor a kábítószer vásárlója ténylegesen nem veszi birtokába a szert.⁶

A **kábítószer tartása** minden olyan cselekmények összessége, amely biztosítja a használat jogát, ide értve a raktározást, elrejtést, de konkrétan a magatartás a szer tényleges birtoklását jelenti. A birtoklás magába foglalja a termesztést, az előállítás, a megszerzést. A kábítószer tartása az elévülés szempontjából nyer jelentőséget, amelynek kezdő időpontja az a nap, amikor az elkövető a kábítószerrel felhasználja vagy továbbadja. Éppen ezért van külön nevesítve a megszerzés mellett a tartás. Az egyetlen mozzanattal megvalósuló és a kábítószer birtokba jutásával befejezett megszerzés esetén -mivel a cselekmény befejezett- megkezdődik az elévülés. A tartás büntetendősége esetén a megszerzett kábítószer folyamatos birtokban tartásával (pl. raktározás) a bűncselekmény addig áll fent, amíg az elkövető fel nem használja, vagy tovább nem adja a kábítószerrel.⁷ Az ítélkezési gyakorlat alapján a kábítószerrel tartalmazó cigaretta több elkövető általi közös elszívása a tartás fogalmi köre alá esik.⁸

Érdekes, hogy a **kábítószer-fogyasztás** nem tartozik az elkövetési magatartások körébe, de ez ennek ellenére nem jelenti annak jogszerűségét. A törvény megállapítása szerint: a megszerzés és tartás elkövetési magatartások révén továbbra is büntetendő a fogyasztás és a fogyasztó büntethető.⁹ A Legfelsőbb Bírósági értelmezés is a következőket írja le: a kábítószer fogyasztója a kábítószerrel való visszaélés bűncselekményét akkor is elköveti, ha nem maga termesztette, állította elő vagy tartotta a kábítószerrel, hanem mástól, a saját használatára szerezte meg.¹⁰

A következő elkövetési magatartásnak kettős funkciója van, az illegitim fogyasztás miatti beszerzői magatartások szankcionálása, illetve az illegális nemzetközi kábítószer-kereskedelem elleni büntetőjogi fellépés. Így a kábítószer **országba való behozatala**, amely a belföldi szállításra

⁶ Csemáné V. E.–Görgényi I.–Gula J.–Lévay M.–Sántha F.: Magyar büntetőjog Különös rész 2. kötet Complex Kiadó, Budapest, 2006, 226. oldal

⁷ Csemáné V. E.–Görgényi I.–Gula J.–Lévay M.–Sántha F.: Magyar büntetőjog Különös rész 2. kötet Complex Kiadó, Budapest, 2006, 226. oldal

⁸ BH 2003. 182.

⁹ 2003. évi II. törvény

¹⁰ BK 155. sz. állásfoglalás

vonatkozik, és az országhatár átlépésével a bűncselekmény befejezetté válik. Az **országból való kivitel** egy harmadik államot feltételez, amely célország lesz. Jelen esetben is az országhatár átlépése szükséges a büntetendő cselekmény befejezettségéhez. **Kísérlet** akkor állapítható meg, amikor a vám- és pénzügyőrök vámvizsgálat során felfedezik a szállítmányt. Az **ország területén történő átvitel** a tranzitszállítást feltételez az országhatárokon.

A bűncselekményt bárki megvalósíthatja, büntetőjogi értelemben a kábítószerfüggő személy kivételével bárki **alanya** lehet annak. **Tettes** az, aki a fent említett elkövetési magatartások valamely fordulata szerinti cselekményre jogosultsággal rendelkezik, azonban olyan magatartást valósít meg, amelyre az engedély nem vonatkozik. Példaként megemlíthető, amikor az ipari mák termesztését jogszerűen folytató termeszto a mák bizonyos mennyiségét jogtalanul megtartja. **Társtettesek** azok, akik közös elkövetési szándékkal ugyanannak az alaptényállásnak, illetve annak privilegizált vagy minősített esetének más-más elkövetési magatartását valósítják meg, tehát, ha például az egyik elkövető a kábítószer termeszti, a másik pedig tartja, raktározza.¹¹

A cselekmény kizárólag **szándékosan** követhető el. Az elkövető tudatának át kell fognia, hogy illegális szer az elkövetési tárgy, a magatartása jogellenes, és ennek belátása ellenére a következményeket kívánja, vagy azokba belenyugszik.

A tényállásnak több **minősített esete** van, ezeket a 282. § (2) bekezdés tartalmaz, melyek megvalósítása súlyosabb büntetést vonnak maguk után. Ilyenek az üzletszerűen, a bűnszövetségben valamint kábítószerfüggő személy felhasználásával elkövetett cselekmények. Az első kettőt a Btk. értelmező rendelkezése tartalmazza. A Btk. 137. § 7. pontja szerinti **bűnszövetség** akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezetten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet. A hivatkozott jogszabályi rendelkezés 9. pontja alapján **üzletszerűen** követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik. A **kábítószerfüggő személy felhasználásával** történő elkövetés esetén az elkövető tudatának át kell fognia, hogy az elkövetéshez felhasznált személy kábítószerfüggő.

¹¹ Csemáné V. E.–Görgényi I.–Gula J.–Lévay M.–Sántha F.: Magyar büntetőjog Különös rész 2. kötet Complex Kiadó, Budapest, 2006, 227. oldal

A felhasznált személy ilyenkor azért nem lehet társtettes, mert a 282/C. § a 282. § privilegizált esete. A 282. § b) pontja egy minősítő körülményt állapít meg, ezáltal ha jelentős mennyiségű kábítószerre követik el a bűncselekményt, a büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A jelentős mennyiség értelmezését a Btk. 23. §-a adja meg. Szubszidiárius bűncselekményről van szó. A szubszidiaritás elve azt jelenti, hogy a szubszidiárius tényállás valamilyen másik tényállásnak vagy tényállásoknak van alárendelve. Az alárendelt tényállás mindig tartalmaz a szubszidiaritásra vonatkozó kifejezett törvényi rendelkezést.¹² Jelen esetben a „ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg” kitétel mutatja a büntetendő cselekmény szubszidiaritásának jellegét.¹³ A törvény privilegizált esetet is meghatároz, ami enyhébb elbírálást jelent, tehát a csekély mennyiségű kábítószerre való elkövetés ide tartozik. Stádiumtani szempontból a bűncselekménynek csak befejezett alakzata van, azonban a kísérlet sem kizárt. Az egység-többség kérdése vizsgálatában **egységről** beszélünk akkor, ha az elkövető egy bűncselekményt valósít meg, míg **többség** esetén több bűncselekmény elkövetése miatt hoz a bíróság ítéletet az elkövetővel szemben.

IV. A Btk. rendelkezései

Kábítószer-kereskedelem

176. § (1) Aki kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntetett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) bűnszövetségben,

b) hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva vagy

c) a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek vagy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal

létesítményében

követik el.

¹² Blaskó Béla: Tansegédlet a büntetőjog általános részéhez I., a Debreceni Egyetem Állam – és Jogtudományi Kar Büntetőjogi és Kriminológiai Tanszékének kiadványa, Debrecen, 2007

¹³ Btk. 282. § (3) bekezdés b) pont

(3) A büntetés öt évtől húsz évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerre követik el.

(4) Az (1)-(3) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(5) Aki csekély mennyiségű kábítószerrel kínál vagy átad,

a) az (1) bekezdésben meghatározott esetben vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés b)-c) pontjában meghatározott esetben egy évtől öt évig

terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6) Aki

a) az (1) vagy a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, három évig,

b) a (3) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, egy évtől öt évig

terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

177. § (1) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki

a) tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábítószerrel kínál, átad,

b) tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával kábítószerrel forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik,

c) oktatási, köznevelési, gyermekjóléti vagy gyermekvédelmi feladatok ellátására rendelt épület területén, illetve annak közvetlen környezetében kábítószerrel

ca) kínál, átad,

cb) forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik,

büntetés miatt öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől húsz évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) jelentős mennyiségű kábítószerrel,

b) bűnszövetségben,

c) hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva

követik el.

(3) Az (1)-(2) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(4) Aki az (1) bekezdés *a)* vagy *ca)* pontjában meghatározott bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószerre követi el, egy évtől öt évig, hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva történő elkövetés esetén két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Aki az (1) vagy a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére irányuló előkészületet követ el, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Kábítószer birtoklása

178. § (1) Aki kábítószerrel természet, előállít, megszerez, tart, az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés

a) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

aa) üzletszerűen,

ab) bűnszövetségben,

ac) hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva,

b) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha jelentős mennyiségű kábítószerre,

c) öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha különösen jelentős mennyiségű kábítószerre

követik el a bűncselekményt.

(3) Az (1)-(2) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(4) Aki az (1)-(2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószerre követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdésben meghatározott esetben vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés *aa)* és *ac)* pontjában meghatározott esetben három évig

terjedő szabadságvesztés.

(6) Aki kábítószerrel fogyaszt, illetve csekély mennyiségű kábítószerrel fogyasztás céljából megszerez vagy tart, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

179. § (1) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki

a) tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával vagy

b) oktatási, köznevelési, gyermekjóléti vagy gyermekvédelmi feladatok ellátására rendelt épület területén, illetve annak közvetlen környezetében

kábítószerrel termeszt, előállít, megszerez vagy tart, büntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával kábítószerrel az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít.

(3) A büntetés

a) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

aa) bűnszövetségben,

ab) üzletszerűen,

ac) hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva,

b) öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha jelentős mennyiségű kábítószerrel,

c) öt évtől húsz évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha különösen jelentős mennyiségű kábítószerrel

követik el a bűncselekményt.

(4) Az (1)-(3) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(5) Aki az (1)-(3) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6) Ha bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószerrel követik el, a büntetés büntett miatt

a) az (1) és (2) bekezdésben meghatározott esetben három évig,

b) a (3) bekezdés ab) és ac) pontjában meghatározott esetben egy évtől öt évig

terjedő szabadságvesztés.

180. § (1) Nem büntethető, aki csekély mennyiségű kábítószerrel saját használatra természet, előállít, megszerez vagy tart, illetve aki kábítószerrel fogyaszt, ha a bűncselekmény elkövetését beismeri, és az elsőfokú ítélet meghozataláig okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt.

(2) Az (1) bekezdés nem alkalmazható, ha a bűncselekmény elkövetését megelőzően két éven belül

a) az elkövetővel szemben a vádemelést azért halasztották el, illetve a nyomozást vagy az eljárást azért függesztették fel, mert vállalta a kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátáson vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson való részvételt, vagy

b) az elkövető büntetőjogi felelősségét kábítószer-kereskedelem vagy kábítószer birtoklása miatt megállapították.

(3) A 178. § (1) és (5)-(6) bekezdés, illetve a 179. § (1)-(2) és (6) bekezdés esetén - ha az (1) bekezdés nem alkalmazható - a büntetés korlátlanul enyhíthető, ha az elkövető a vádemelésig lehetővé teszi a kábítószerrel értékesítő személy kilétének megállapítását.

Kóros szenvedélykeltés

181. § (1) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki

a) tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt kábítószernek nem minősülő kábító hatású anyag, illetve szer kóros élvezetére rábír vagy rábírti törekszik, vagy

b) tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt kábítószer fogyasztására rábírti törekszik,

vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, az (1) bekezdés szerint büntetendő az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábítószernek nem minősülő kábító hatású anyag, illetve szer kóros élvezetéhez segítséget nyújt.

Kábítószer készítésének elősegítése

182. § (1) Aki kábítószer termesztése vagy előállítása céljából ehhez szükséges anyagot, berendezést vagy felszerelést

- a)* készít, megszerez, az ország területére behoz, onnan kivisz, azon átszállít, átad,
- b)* forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik,

ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

- a)* az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt bünszövetségben, vagy
- b)* az (1) bekezdés *a)* pontjában meghatározott bűncselekményt üzletszerűen követik el.

(4) Aki az (1) vagy a (3) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Nem büntethető, aki - mielőtt a kábítószer készítését elősegítő tevékenysége a hatóság tudomására jutott volna - cselekményét a hatóság előtt felfedi, a birtokában lévő anyagot, berendezést vagy felszerelést a hatóságnak átadja, és lehetővé teszi a kábítószer készítésének elősegítésében részt vevő más személy kilétének megállapítását.

Kábítószer-prekurzorral visszaélés

183. § (1) Aki az Európai Unió jogi aktusában meghatározott kábítószer-prekurzort

a) engedély nélkül vagy az engedély kereteit túllépve tart, forgalomba hoz, szállít, vagy azzal közvetítő tevékenységet végez,

- b)* úgy szerez meg, hogy evégből valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz,
- büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az Európai Unió jogi aktusában meghatározott kábítószer-prekursor forgalomba hozatalával, szállításával, vagy az azzal végzett közvetítő tevékenységgel összefüggő értesítési kötelezettséget megszegi, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) E § alkalmazásában

a) az Európai Unió jogi aktusán a kábítószer-prekursorokról szóló 273/2004/EK rendeletet (e bekezdés alkalmazásában a továbbiakban: 273/2004/EK rendelet, illetve a kábítószer-prekursoroknak a Közösség és harmadik országok közötti kereskedelme nyomon követésére vonatkozó szabályok megállapításáról szóló 111/2005/EK rendeletet (e bekezdés alkalmazásában a továbbiakban: 111/2005/EK rendelet),

b) forgalomba hozatalon a 273/2004/EK rendelet 2. cikkének c) pontjában meghatározott fogalmat,

c) szállításon a 111/2005/EK rendelet 2. cikkének c) és d) pontjában meghatározott fogalmat,

d) közvetítői tevékenységen a 111/2005/EK rendelet 2. cikkének e) pontjában meghatározott fogalmat,

e) értesítési kötelezettség alatt a 273/2004/EK rendelet 8. cikk (1) bekezdésében, és a 111/2005/EK rendelet 9. cikk (1) bekezdésében meghatározott kötelezettséget kell érteni.

Új pszichoaktív anyaggal visszaélés

184. § (1) Aki új pszichoaktív anyagot kínál, átad, forgalomba hoz vagy azzal kereskedik, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) bűnszövetségben,

b) hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva vagy

c) a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek vagy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal létesítményében

követik el.

(3) Az (1)-(2) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(4) Aki csekély mennyiségű új pszichoaktív anyagot kínál vagy átad,

a) az (1) bekezdésben meghatározott esetben vétség miatt egy évig,

b) a (2) bekezdés b)-c) pontjában meghatározott esetben büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Aki az (1) vagy a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

184/A. § (1) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki

a) tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek új pszichoaktív anyagot kínál, átad,

b) tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával új pszichoaktív anyagot forgalomba hoz vagy azzal kereskedik,

c) oktatási, köznevelési, gyermekjóléti vagy gyermekvédelmi feladatok ellátására rendelt épület területén, illetve annak közvetlen környezetében új pszichoaktív anyagot

ca) kínál, átad,

cb) forgalomba hoz vagy azzal kereskedik,

büntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) bűnszövetségben,

b) hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva

követik el.

(3) Az (1)-(2) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(4) Aki az (1) bekezdés a) pontjában vagy c) pont ca) alpontjában meghatározott bűncselekményt csekély mennyiségű új pszichoaktív anyagra követi el, három évig, hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva történő elkövetés esetén egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Aki az (1) vagy a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

184/B. § (1) Aki

a) új pszichoaktív anyagot előállít, az ország területére behoz, onnan kivisz vagy azon átszállít,

b) csekély mennyiséget meghaladó új pszichoaktív anyagot megszerez vagy tart, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) üzletszerűen,

b) bűnszövetségben,

c) hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva követik el.

(3) Az (1)-(2) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(4) Aki az (1)-(2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű új pszichoaktív anyagra követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott esetben vétség miatt egy évig,

b) a (2) bekezdés a) és c) pontjában meghatározott esetben vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés.

184/C. § (1) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki

a) tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával

aa) új pszichoaktív anyagot előállít, az ország területére behoz, onnan kivisz vagy azon átszállít,

ab) csekély mennyiséget meghaladó új pszichoaktív anyagot megszerez vagy tart,

b) oktatási, köznevelési, gyermekjóléti vagy gyermekvédelmi feladatok ellátására rendelt épület területén, illetve annak közvetlen környezetében

ba) új pszichoaktív anyagot előállít,

bb) csekély mennyiséget meghaladó új pszichoaktív anyagot megszerez vagy tart, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) bűnszövetségben,

b) üzletszerűen,

c) hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva követik el.

(3) Az (1)-(2) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(4) Aki az (1)-(2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére irányuló előkészületet követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű új pszichoaktív anyagra követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában és b) pont ba) alpontjában meghatározott esetben vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés b) és c) pontjában meghatározott esetben büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés.

184/D. § (1) A 184-184/C. § alkalmazásában új pszichoaktív anyagon az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerekről és egyéb, a gyógyszerpiacot szabályozó törvények módosításáról szóló törvényben meghatározott fogalmat kell érteni.

(2) A 184-184/C. § alkalmazásában az új pszichoaktív anyag csekély mennyiségű, ha a készítmény legfeljebb 10 gramm tömegű új pszichoaktív anyagot tartalmaz.

V. A tényállások büntetőjogi elemzése

A 2013. július 1. napjától hatályos, 2012. évi C. törvény különös részének XVII. fejezetében, az egészséget veszélyeztető bűncselekmények között található a kábítószerrel, a kábítószerprekurzorral, az új pszichoaktív anyagokkal való visszaéléssel kapcsolatos deliktumok. A bűncselekmények új törvényben vázolt felosztása azon törvényalkotási elképzelést támasztja alá, ami megfelel a nemzetközi egyezményeknek és az uniós jogi aktusoknak, habár az 1978. évi IV. törvényben meghatározott szerkezeti felosztást megváltoztatta.

A **Btk. 176-177. §** -ekben meghatározott kábítószerekkel kapcsolatos bűncselekmények **jogi tárgya** az emberi egészség védelméhez fűződő társadalmi érdek.

A tényállások **elkövetési tárgya a kábítószer**, melynek fogalmát a Btk. 459. § (1) bekezdés 18. pontja az Egységes Kábítószer Egyezményre¹⁴ figyelemmel határozza meg.

A jogalkotó a Btk. 176-177. § vonatkozásában **elkövetési magatartásként** a forgalmazói típusú tevékenységeket, így a kínálást, az átadást, a forgalomba hozatalt, valamint a kereskedést és az ezekhez szükséges anyagi eszközök szolgáltatását¹⁵ emelte ki. **Kínáláson** más, konkrét személynek az elkövető birtokában tartott, vagy a rendelkezése alatt álló kábítószernek az átvételére, megszerzésére való eredménytelen felhívás értendő. Nincs jelentősége annak, hogy ez milyen módon történik, szóban vagy ráutaló magatartással is megvalósulhat. A kínálás formája szintén irreleváns, akár ingyenes, akár visszerhes lehet a megszerzés, a bűncselekmény egyaránt megvalósul. A mozzanat lényege, hogy a felhívott személy megszerezze a kábítószer vagy annak megszerzésére lehetősége legyen, vagyis a kínálás eredményes legyen. **Átadás** az a cselekmény, amikor a kábítószer az elkövető birtokából, illetve rendelkezése alól egy másik személy birtokába kerül. Meg kell különböztetni azt az esetet, amikor több személy részére történik meg az átadás, hiszen ilyenkor a **forgalomba hozatalról** illetve a kereskedelemről is szó lehet. A két fogalom annyiban egyező, hogy több, nem meghatározható személy részére akár ingyenesen, akár ellenérték fejében azzal a szándékkal történik az átadás, hogy a más, harmadik személy, vagy rajta keresztül további személyek elfogyasszák. A különbség a következőkben mérhető; a **forgalomba hozatal** magában foglalhat egyéb magatartásokat, így például az eladók és vevők felkutatását, közvetítők keresését, igénybevételét, előzetes megbeszélések tartását, a kábítószer előzetes megtekintését, tárolását, a szállítási feltételek biztosítását, stb. Ezek a folyamatban olyan részcselekmények, amelyek a kereskedelmi forgalomba való bejutást segítik. A **kereskedelem** bővebb kört foglal magába, itt a **forgalomba hozatal** is beleértendő. Folyamatos tevékenységek, rendszeres, ismétlődő adásvételek sorozata, melyek haszonszerzésre irányulnak, magukba foglalva mindazon magatartások körét, melyek elősegítik a kábítószernek a kereskedelmi életbe való bekerülését, hogy eljusson a viszonteladóhoz a fogyasztóhoz. A két elkövetési

¹⁴ A Btk. 459. § (1) bekezdés 18. pontja szerint a kábítószer nem más, mint

1. az 1988. évi 17. törvényerejű rendelettel kihirdetett, az Egységes Kábítószer Egyezmény módosításáról és kiegészítéséről szóló, Genfben, 1972. március 25-én kelt Jegyzőkönyvvel módosított és kiegészített, az 1965. évi 4. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a New Yorkban, 1961. március 30-án kelt Egységes Kábítószer Egyezmény mellékletének I. és II. Jegyzékében meghatározott anyag,
2. az 1979. évi 25. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a pszichotróp anyagokról szóló, Bécsben, az 1971. évi február hó 21. napján aláírt egyezmény mellékletének I. és II. Jegyzékében meghatározott veszélyes pszichotróp anyag és
3. az emberi felhasználásra kerülő gyógyszerekről szóló törvény mellékletében meghatározott pszichotróp anyag;

¹⁵ A fenti elkövetési magatartások fogalmi meghatározásában nagy segítséget nyújt a korábban már említett 57/2007. BK vélemény.

magatartás közötti különbséget az alanyi oldalon, tehát az elkövető szándékára való következtetésből és a kábítószer mennyiségéből tudjuk megállapítani. Az **anyagi eszközök szolgáltatásán** a kábítószeren kívül minden olyan értékkel bíró dolgot értünk, elsősorban pénzt, amely révén a kábítószer-kereskedelem pénzügyi háttere biztosítását valósítja meg az elkövető. Ilyen például a gépjármű biztosítása, helyiségek rendelkezésre bocsátása. Fontos, hogy ez a rendelkezést nem alkalmazható, ha csekély mennyiségű kábítószerre¹⁶ követik el a bűncselekményt.

A kizárólag **szándékosan** elkövethető bűncselekmény során az elkövető tudatának ki kell terjednie arra, hogy az adott anyag az elkövetés idején kábítószernek minősül, vagy akár az is lehet. A vegyület fajtáját, összetételét nem kell ismernie. Ha a törvény minősítő körülményként megköveteli feltételként pl. az életkori sajátosságot, az elkövetés helyét, az elkövető tudatának ezekre legalább az „eshetőlegesség” szintjén kell kiterjednie.

Stádiumtani szempontból mindaddig kísérletről beszélünk, amíg a kínálás valósul meg, tehát, amikor a címzetthez eljut a kábítószer átadásra-átvétellel vonatkozó felhívás, addig az átadásnál - a harmadik személy birtokába jut a kábítószer, vagy az a rendelkezése alatt áll- már **befejezett** a bűncselekmény. A forgalomba hozatal esetén, akkor befejezett a bűncselekmény, amikor a kábítószer bekerül a forgalomba, így a továbbadás, és a másokhoz való eljutás lehetőségének megnyílásakor. A kereskedelem megállapításával befejezett a bűncselekmény. Az anyagi eszközök szolgáltatása, mint elkövetési magatartás esetén akkor befejezett a deliktum, ha az értékkel bíró dolog a címzett birtokába jut, a rendelkezése alá kerül. Kiemelendő, hogy az anyagi eszközök szolgáltatásával megvalósuló elkövetés akkor is befejezett, ha a kábítószer-kereskedelem tettesének a cselekménye csak kísérleti szakaszba jutott el.¹⁷

Kísérlet az alábbi esetekben állapítható meg: kínálásnál, amíg a felhívás nem jut el a címzetthez, átadásnál, amikor még nem jut a szer a címzett birtokába, illetve rendelkezése alá. A forgalomba hozatal esetében bármilyen, a forgalomba hozatalt célzó részcselekmény megkezdésével a bűncselekmény kísérleti szakaszáért az elkövető felelősségre vonható. A kereskedelemnek nincs

¹⁶ A kábítószer kínálata vagy átadása esetén érvényes ez a tiltás. (Btk. Kommentár)

¹⁷ Btk. Kommentár

kísérleti stádiuma, mivel az fogalmilag kizárt. Az anyagi eszközök szolgáltatásának kísérlete megvalósulhat a szolgáltatás megkezdésével, mindaddig, amíg az célba nem ér.

A törvény a bűncselekmény **előkészületét** is büntetni rendeli valamennyi elkövetési magatartás vonatkozásában, kivéve az anyagi eszközök szolgáltatásával és a csekély mennyiségű kábítószer kínálatával vagy átadásával megvalósuló bűncselekmény esetén. A kábítószer-kereskedelem előkészületét valósítja meg az elkövető, ha a kábítószer még nem áll a rendelkezése alatt, de a birtoklásra irányuló felhívás már megtörtént. Ugyancsak előkészület miatt tehető felelőssé a kereskedelem elkövetője, ha a bűncselekmény elkövetéséhez szükséges vagy azt könnyítő feltételek kimerülnek az anyagi eszközök szolgáltatásában, de ha ez a szolgáltatás kísérleti szakba jut el, akkor e szerint kell büntetőjogi felelősségre vonni az elkövetőt.

A bűncselekményt **bárki** megvalósíthatja tettesként, és társtettesként, azonban a Btk. 177. §-ban csakis a tizennyolcadik életévét betöltött személyt lehet alanyi oldalon megemlíteni. A részesek osztják a tettesek sorsát, így rájuk is a fenti szabályok lesznek irányadóak.

A jogalkotó a következő **minősített eseteket** deklarálta, melyek az életkori sajátosságokra, illetve a kereskedelemre koncentrál. Így itt a **bűnszövetségben**¹⁸, illetve a **hivatalos, vagy közfeladatot ellátó személyek**¹⁹ e minőségének felhasználásával történő elkövetést kell megemlíteni. **Meghatározott helyek** is kiemelt szempontúak, ilyen példálózva megemlítés szintjén a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek²⁰, a Nemzeti Adó-és Vámhivatal. A büntetési tétel további szigorodását mondja ki a törvény, ha az elkövető a tizennyolcadik életévét betöltötte, és a **tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek** kínál vagy ad át kábítószer, illetve ha ilyen kvalitással rendelkező személy felhasználásával követi el a bűncselekményt. Ugyan a polgári jog szabályai szerint a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy házasságkötéssel eléri a nagykorúságot, és mind az a jog megilleti -és kötelezettség terheli- mint a tizennyolcadik életévét elért nagykorú személyt, de ezzel ellentétben a büntetőjog más szemléletben gondolkodik, a passzív alany minden esetben az, aki a tizennyolcadik életévet még nem töltötte be, függetlenül

¹⁸ A Btk. 459. § (1) bekezdés 2. pontja szerint bűnszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet.

¹⁹ A Btk. 459. § (1) bekezdés 11. és 12. pontjában meghatározottak minősülnek hivatalos, illetve közfeladatot ellátó személynek.

²⁰ A rendvédelmi szervek fogalma alatt a 2010. évi XLIII. törvény 1. § (5) bekezdés szerint érteni kell: a rendőrséget, a hivatásos katasztrófavédelmi szervet, a büntetés-végrehajtási szervezetet, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatot.

attól, hogy házasságkötés révén elérte a nagykorúságot. Fontos, hogy az elkövetőnek legalább az eshetőség szintjén ki kell terjednie a tudatának arra, hogy az a személy, akit felhasznál, fiatalkorú. Itt a felhasználás abban merül ki, hogy a fiatalkorú a tizennyolcadik életévét betöltött személy ráhatására tettesi vagy bűnsegédi minőségben követi el a bűncselekményt. Kiemelt helyszíneken történő elkövetés szintén a súlyosabban minősülő esetek körébe tartozik. Ezek olyan **fokozottan védett helyek**, ahol a kábítószerrel kapcsolatos bármilyen érintkezés fokozott veszélyt jelent a társadalomra, a gyermekek fejlődésére. Ilyenek az oktatási, köznevelési, gyermekjóléti vagy gyermekvédelmi feladatok ellátására szolgáló intézmények, úgymint az óvoda, általános iskola, közép- és felsőfokú tanintézetek, gyermekotthonok, ezen épületek területe, valamint ezek közvetlen környezete²¹. Ha ezek a minősítő körülmények megvalósultak, és az elkövető is betöltötte a tizennyolcadik életévét, akkor irreleváns a passzív alany életkora.

Az új Btk. hatályba lépésével újabb fogalmak nyertek maguknak létjogosultságot, így a **jelentős mennyiségű kábítószer**²² definiálása. Minősített esetű jelentős mennyiségre elkövetett kábítószer-kereskedelem állapítható meg akkor, ha az értelmező részben leírt²³ kábítószerre meghatározott csekély mennyiség felső határának húszszoros, a fel nem sorolt kábítószer esetén annak a tiszta hatóanyag-tartalma a hozzá nem szokott fogyasztó átlagos hatásos adagjának száznegyvenszeres mértékét meghaladja.

A nyomozás során lefoglalt kábítószer tiszta hatóanyag-tartalmának megállapításához vegyészszakértőt szükséges igénybe venni, a hozzá nem szokott fogyasztó átlagos adagjának meghatározása pedig toxikus szakértői kompetenciába tartozik. A le nem foglalt vegyületek tiszta hatóanyag-tartalmáról dönteni a bíróságnak feladata, erről az ítéletben is indokolási kötelezettsége áll fenn.

Az elkövető tudattartalmában is meg kell jelennie a passzív alany életkorának, az elkövetési hely fokozott védelemben való részesülésének, és annak, hogy a kábítószer jelentős mennyiségű. Ezen belül irreleváns, hogy tudja-e, konkrétan hány éves a passzív alany, pontosan hol, melyik oktatási

²¹ A közvetlen környezet alatt a mindennapi, laikus szemlélet szerinti környezetet kell érteni, így az épülettel határos utcát, útszakaszt, járdát, parkolót, stb. (Btk. Kommentár)

²² A Btk. 176-180. § alkalmazásában

²³ Btk. 461. § (1)-(2) bekezdés

intézményben követi el a bűncselekményt, illetve az, hogy ismerje a kábítószer tiszta hatóanyag-tartalmát, vagy a kannabisz növényi egyedek számát. Elegendő, ha az elkövető tudja, hogy, akinek a kábítószer felkínálta, nem töltötte be a tizennyolcadik életévét vagy, hogy a kábítószer átadására valamilyen fokozott védelmi helyen, vagy annak közvetlen környezetében került sor, illetőleg az elkövetőnek számolnia kell azzal is, hogy a birtokában lévő kábítószer bármilyen mennyiségű, bármilyen tisztaságú lehet. A kannabisz növényeknél a száz egyedszámot is meghaladó mennyiség már jelentős mennyiségre elkövetett bűncselekménynek minősül.

Privilegizált bűncselekmények körébe -a büntetéskiszabási szempontból enyhébb büntetést jelent- a csekély mennyiségre elkövetett kábítószer kínálása, átadása értendő. Ezen túl a törvény megkülönbözteti az alapeset, illetve az egyes minősített esetek módján elkövetett bűncselekményeket. A csekély mennyiség fogalmára a Btk. értelmező rendelkezései adnak eligazítást.

Az **egység-halmazat** vizsgálata esetén az azonos törvényi alaptényállás alá eső elkövetési magatartások halmozódása, illetve többszöri megvalósulása természetes egységet alkotnak. Figyelemmel az egységre, az azonos és a különböző kábítószer fajták tiszta hatóanyag-tartalmát összegezni kell, ezzel megkapjuk az elkövetési -csekély vagy jelentős- mennyiséget (értéket), így könnyebb a bűncselekmény minősítése. A kábítószer-mennyiségek bázis formában megadott tiszta hatóanyag-tartalmának összeadására csak és kizárólag azonos törvényi tényállások esetén van lehetőség. Ebből kiindulva mivel a kábítószer-kereskedelem és a kábítószer birtoklása egymással valóságos anyagi halmazban állnak, mert különböző tényállásokat képeznek, megvalósulásuk esetén nincs helye összeadni a tényállásokhoz fűződő kábítószer-mennyiségeket, és a folytatólágosságot is kizárja a törvény.

A **Btk. 178-179. §** -ában meghatározott **kábítószer birtoklása** bűncselekmény a fogyasztói-beszerzői magatartásokat foglalja össze, annak ellenére, hogy a bűncselekmény **jogi tárgya** itt is megegyezik a korábban már emlegetett kábítószer-kereskedelem tényállásával, tehát a védendő jogi érték az emberi egészség védelméhez fűződő társadalmi érdek. Egyezést találunk az **elkövetési tárgyra** nézve.

Ami különbözik az az **elkövetési magatartás**. A jogpolitikai indok alapján az előbbi tényállásban a kereskedelmi-forgalmazói típusú, ebben a tényállásban viszont a fogyasztói-beszerzői magatartásokat büntetik. Ezek: a kábítószer termesztése, előállítása, megszerzése, tartása, az ország területére való behozatala, onnan történő kivitele, azon átszállítása, illetve ezek elkövetéséhez anyagi eszközök szolgáltatása. A **termesztés** csakis akkor büntetendő, ha olyan növény, illetve annak részei termesztéséről van szó, amely szerepel a kábítószer jegyzéken, illetve a kábítószer előállítására alkalmas növények listáján²⁴ és jelentősebb átalakítás, feldolgozás nélkül felhasználhatóak kábítószerként.²⁵ Itt a mák megemlíthető, ennek a növénynek nagyon magas az alkaloid tartalma, és a magas THC tartalommal bíró kendernövénynek szintén. Termesztés konkrétan az a tevékenység, amikor a növényt szaporítják, gondozzák. A bűncselekmény a növény önálló fejlődésétől kezdve valósul meg, nem szükséges, hogy önmagában kábítószerként fogyasztásra már alkalmas legyen. Ha a fogyasztáshoz jelentős feldolgozásra van szükség, akkor az elkövető magatartása előkészületként értékelendő. Eltérő a bírói gyakorlat szerint annak a megítélése, ha valaki a vadon találja a növényt, és azt szedi össze, mert ebben az esetben mivel nem ő maga gondozta, nevelte a növényt, csupán a megszerzésért tehető felelőssé.

Előállítás alatt azt a folyamatot értjük, aminek a végén közvetlenül fogyaszthatóvá válik a drog, így akár a szintetikus kábítószeres esetén a laboratóriumi készítés, az ilyen körülmények között történő hatóanyagok kivonása. **Megszerzésről** akkor beszélünk, ha a harmadik személy a kábítószeret birtokolja, vagy azzal rendelkezik. Ez megvalósulhat akár ingyenes, akár visszerhes adásvétellel, illetve jogellenes megszerzéssel, így ebbe a körbe tartozik a legegyszerűbb formája, a vásárlás, illetve a lopás útján történő megszerzés. Nem hagyható ki az ajándékként való elfogadás, illetve amikor valaki megtalálja azt.²⁶ A **tartás** a jogi megítélés alapján hosszabb, huzamosabb idejű megszerzést takar, ez az elkövetés nemtevéssel, mulasztással nem valósítható meg, ugyanis ehhez a kábító hatású anyag feletti rendelkezés kötődik.

Az **országba való behozatal**, valamint a **kivitel** az országhatár átlépésével megvalósul. Ennek megállapításához egy jogi feltétel hiánya mindenképpen szükséges, ez a hatósági engedély hiánya.

²⁴ A kábítószer előállítására alkalmas növények termesztésének, forgalmazásának, és felhasználásának rendjéről szóló 162/2003. (X. 16.) Kormányrendelet

²⁵ Erről bővebben az 57/2007. BK vélemény ír.

²⁶ Ebben az esetben a találat szabályai szerint jut a kábítószer birtokába a megtaláló. Valamennyi esetkörülmény elmondható, hogy irreleváns, ha valaki saját maga vagy más számára szerzi meg a tiltott szert, ahogy az is, hogy mi lett a kábítószer későbbi sorsa.

Az **átszállításnál** nem Magyarország a tranzitország, csupán az adott kábítószert kívánják -a lehető legrövidebb úton keresztül- az ország területén végigszállítva eljuttatni a célországba. Nem utolsó sorban az **anyagi eszközök szolgáltatása**, mint elkövetési magatartás bármely, fent említett tevékenységhez kapcsolódhat. Ez hasonló szabályozást nyert a kábítószer-kereskedelem tényállásánál kifejtetteknel.

A Btk. 178. § (6) bekezdés egy **szubszidiárius** büntetendő cselekményt definiál, konkrétan a **kábítószer fogyasztását, illetve a csekély mennyiségű kábítószer fogyasztás céljából történő megszerzését vagy tartását**. Fogyasztáson a kábítószert a szervezetbe való juttatását értjük.²⁷ Ha nagyon meg akarjuk különböztetni e két típusú magatartást, a következőképpen lehetne. Míg a fogyasztásnál időben szinte egybeesik a megszerzés (birtoklás) és az elfogyasztás (szervezetbe juttatás), addig a fogyasztás céljából történő elkövető általi megszerzés vagy tartás esetén szétválík. A szubszidiaritás ott nyer létjogosultságot, hogy ez a tényállás más, súlyosabb bűncselekmény megvalósulásának hiányában állapítható meg. A törvényi tényállásokkal továbbhaladva, az ott meghatározott minősítő körülmények meglétekor már nem a fenti, hanem magasabb büntetési tétellel fenyegetett bűncselekmény valósul meg.

Kizárólag szándékosan követhető el, szükséges, hogy az elkövető tudata kiterjedjen, hogy az adott szer kábítószer vagy akár az is lehet, nem kell ismernie az összetevőket, a minőségét, a fajtáját.

A kábítószer birtoklása tényállás **stádiumtani szempontból** a természetnél **befejezett** bűncselekményről beszélünk, ha a növény önállóan fejlődik, már nincs szüksége -vagy nem a teljeskörű- gondozásra, az előállításnál, ha fogyasztható a kábítószer, a megszerzésnél pedig az új birtokállapot létrejöttével. A **kísérlet** sem kizárt, ez megelőzi a bűncselekmény „befejezetti” állapotát. Ilyen esetben olyan tevékenységet fejt ki az elkövető, amellyel elősegíti a bűncselekmény megvalósulását²⁸, például magvak elültetése, spórák megrendelése, adásvétel megkötése, ... Az országhatáron történő behozatal, kivitel, átszállítás az országhatár átlépésével befejezetté válik, azonban a vámvizsgálat során történő felfedezés esetén kísérleti szakban reked a cselekmény.

²⁷ Az elfogyasztás módja irreleváns. A leggyakoribb az evés, ivás, szűrés, intravénás módon való bejuttatás, belélegzés, felszívás-elszívás, bőrön – nyálkahártyán történő felszívódás, ... stb.

²⁸ Btk. 10. § (1) Kísérlet miatt büntetendő, aki a szándékos bűncselekmény elkövetését megkezdi, de nem fejezi be.

Az anyagi eszközök szolgáltatásával elkövetett magatartás az értékkel bíró dolog átadása a címzett felé befejezettséget, a szolgáltatás megkezdésével, annak célba érkezéséig kísérletet valósít meg. Lényeges, hogy a kábítószer birtoklásának **előkészületét**²⁹ is büntetendő cselekményként jeleníti meg a törvény, ez alól az anyagi eszköz szolgáltatása és a kábítószer fogyasztása képez kivételt. Ennek alapján előkészület miatt vonható büntetőjogi felelősség alá az az elkövető, aki a növényt kábítószer előállítás céljából termeszt³⁰, előállítás esetén az előállítást elősegítő berendezéseket, nyersanyagokat beszerzi.

Az alanyi oldalt vizsgálva, **elkövető bárki** lehet, azonban a Btk. 179. § rendelkezéséhez kvalifikáltság -a tizennyolcadik életévét betöltött elkövető- szükséges.

A **minősített esetekhez** először azokat az alapeseteket határozza meg a jogalkotó, amelyek bárki által elkövethetőek, majd ehhez kapcsolja a magasabb büntetési tétellel fenyegetett eseteket, például a tizennyolcadik életévét betöltött személy által elkövetett deliktumokat. Az **üzletszerűség, a bűnszövetség** keretében, valamint a **hivatalos, vagy a közfeladatot ellátó személy e minőségének felhasználásával** történő elkövetés szintén súlyosabban minősül. Utóbbira kiváló példa, amikor az elkövető a tanári minőségét felhasználva technikaóra keretében az iskola üvegházában kannabisz-termesztés céljából veszi igénybe a nebulókat.

További minősítő körülmény a **jelentős mennyiségű kábítószerre** való elkövetés. Mivel a jelentős mennyiség megegyezik a korábban kifejtettekkel, a különösen jelentős mennyiség fogalmát szükséges determinálni.³¹ Ez a Btk. értelmező rendelkezéseiben meghatározott kábítószer csekély mennyiség felső határának kétszázszorosát, az ott nem szereplő kábítószerrel a tiszta hatóanyag-tartalom a hozzá nem szokott fogyasztó átlagos hatásos adagjának ezernégyszázszorosát meghaladó mértéket jelenti.³² Ami az igazságügyi vegyészszakértői és az igazságügyi toxikológus kirendelését

²⁹ Btk. 11. § (1) Ha e törvény külön elrendeli, előkészület miatt büntetendő, aki a bűncselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, az elkövetésre felhív, ajánlkozik, vállalkozik, vagy a közös elkövetésben megállapodik.

³⁰ és csak ezt követően lehet abból a hatóanyagot kivonni.

³¹ Btk. 461. § (1) és (2) bekezdés

³² Az 1978. évi IV. törvény és a jelenleg hatályos 2012. évi C. törvény különbséget mutat ezen fogalmak meghatározásakor, hiszen ezeket a fogalmakat, mennyiségeket a régi Btk. vagy nem vagy nem ilyen határokkal ismerte, illetve a definíció szabályozása is más jogszabályban volt lefektetve. Az 1978. évi IV. törvény hatályban lévősege idején a Btk. (1979. évi 5. törvényerejű rendelet), míg most a Btk. értelmező rendelkezése ad eligazítást.

illeti, ugyanaz érvényes, mint a kábítószer-kereskedelemnél. A le nem foglalt anyagok, vegyületek tiszta hatóanyag-tartalmának megállapítása bírósági kompetenciába tartozik.

Szigorúbb a törvény, ha a tizennyolcadik életévét betöltött személy **fiatalkorú** személy **felhasználásával** követi el a cselekményét. A passzív alany tényleges életkora releváns, fiatalkorúnak minősül a tizennyolcadik életévét be nem töltött, függetlenül attól, hogy esetleg házasságkötés révén nagykorúságot szerzett. Szintén nagyobb tartalmú szabadságvesztés büntetéssel fenyegetett a cselekmény, ha az kiemelt helyszínen, ezek közvetlen környezetében zajlik.

Ahhoz, hogy felelősségre vonhassuk az elkövetőt, a **tudattartalmának** át kell fognia a kvalifikált tényezőket, így azt, hogy a felhasznált személy nem nagykorú, kiemelt helyszínen történik az elkövetés, mekkora a kábítószer mennyisége.

Privilegizált eset a csekély mennyiségre történő elkövetés, de a törvény különbséget tesz az elkövetési magatartások között. A fogyasztás és ebből a célból való megszerzés, tartás fedi le ezt a halmazatot.

A **Btk. 180. §** (1) bekezdésében meghatározott feltételek teljesítése esetén büntethetőséget megszüntető ok bekövetkezése, a (3) bekezdése alapján korlátlan enyhítés lehetősége állhat fent. E § jogpolitikai indoka, hogy a kisebb súlyú bűncselekmények elkövetésekor, amely csupán a csekély mennyiségre az ott meghatározott elkövetési magatartásokkal elkövetett deliktumokra vonatkozhat, a Btk. 180. § (2) bekezdésben leírt kivételekkel, lehetősége legyen az elkövetőnek az elterelés igénybevételével úgymond „helyrehozni” azt a megbotlást, amit az elkövetett bűncselekménnyel okozott. Ezáltal kap egy esélyt, hogy a helyes irányú fejlődés útjára térjen vissza, hasznos tagja lehessen a társadalomnak.

Az egység-halmazat hasonlóan alakul a kábítószer-kereskedelemnél kifejtettekhez. Tehát az azonos törvényi tényállások alá eső deliktumok halmozódása, illetve többszöri megvalósulása egységet képeznek, az azonos tényállások vonatkozásában a tiszta hatóanyag-tartalom alapulvételével

kiszámított részmennyiségek összeadandóak. Ez lesz irányadó a bűncselekmény minősítésére. Mivel a kábítószer-kereskedelem és a kábítószer birtoklás különböző tényállást képez, így nem lehet őket mennyiségre összeadni, illetve a folytatólagosság sem állapítható meg.³³

Mindenképpen szólni kell a **büntethetőséget megszüntető, illetve a büntetés korlátlan enyhítésének** a lehetőségéről, melyet a jogalkotó a Btk. 180. §-ához kötött. Itt az elkövetőnek esélyt ad a törvény az elterelésen való részvételre, tehát, ha önként legalább hat hónapon keresztül gyógykezelésnek kell alávetnie magát, megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vesz részt. Ennek sikeres teljesítését az elterelést végző intézmény által kiállított okirattal kell igazolni a büntethetőséget megszüntetése érdekében. Azonban ez nem automatikus, bizonyos feltételek együttes megléte szükséges; ezek a csekély mennyiségű kábítószerre való elkövetés³⁴, saját használatra³⁵ meghatározott elkövetési magatartás kifejtése³⁶, melyet vallomásában ténybelileg és a bűnösségre kiterjedően is elismer, és az elsőfokú ítélet meghozataláig okirattal annak bizonyítása, hogy legalább hat hónapon keresztül folyamatos kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt. Ezt az okiratot meghatározott intézmények³⁷ állíthatják ki, mely tartalmazza a kezelés tényét, időtartamát, folyamatosságát. Ha a feltételek megvalósulnak, az elkövetővel szemben a bűnügyet a nyomozás során az ügyész, a bírósági szakban pedig a bíróság megszünteti.

VI. A kapcsolódó joggyakorlat

A Kúria -régebben Legfelsőbb Bíróság- elé már elég régóta kerülnek kábítószerrel kapcsolatos ügyek, amelyekben különböző határozatokat hoznak meg.

1. Az **5/1998.** Büntető Jogegységi Határozata szerint a kábítószerrel visszaélés akár azonos, akár különböző elkövetési magatartásait megvalósító részselekmények természetes egységet alkotnak. A tiszta hatóanyag-tartalom alapulvételével kiszámított részmennyiségeket összegezni kell, és ez az

³³ Erről bővebb rendelkezést az 5/1998. BJE határozat és az 1/2007. BJE határozat ad.

³⁴ Ez alól a kábítószer fogyasztása kivételt jelent, mert ilyenkor közömbös annak a mennyisége.

³⁵ Ez a szabály a részesekre nem alkalmazható.

³⁶ Ide tartozik a termesztés, az előállítás, a megszerzés, a tartás, valamint a fogyasztás.

³⁷ Ilyen intézmény az Állami Népegészségügyi Tisztiorvosi Szolgálat, a konkrét gyógyintézet, drogambulancia. Ezek listáját országos viszonylatban az internet is tartalmazza.

összegzett mennyiség lesz az irányadó a bűncselekmény minősítése szempontjából. Azonos típusú kábítószer mennyisége számítható össze, míg ha azok különbözőek, akkor halmazat jön létre. **Bűnhalmazat** az, ha az elkövető egy vagy több cselekménye több bűncselekményt valósít meg, és azokat egy eljárásban bírálják el.

A jogegységi határozat meghozatalának indoka: a legfőbb ügyész indítványa szerint ellentmondásos jogértelmezés és megosztott bírói gyakorlat tapasztalható a Btk. 282. §-ának alkalmazásával kapcsolatban: "Mindaddig nem alakult ki egységes ítélkezési gyakorlat abban a kérdésben, hogy amikor ugyanazon elkövető a törvényi tényállásban meghatározott magatartást vagy magatartásokat többször tanúsítja, egyetlen bűncselekményért tartozik-e büntetőjogi felelősséggel, s ha igen, azt természetes avagy törvényi (folytatólagos) egységnek kell-e minősíteni. A különböző gyakorlatok igazolására több példát is felhozott a legfőbb ügyész.³⁸

2. Továbbhaladva az időben a **2/2003 Büntető Jogegységi Határozat** következik, amit a Magyar Köztársaság³⁹ Legfelsőbb Bírósága a következőkben állapított meg.

A kábítószerrel visszaélés az 1998. évi LXXXVII. törvény 62. és 63.§-ával megállapított -1999. március 1. napja és 2003. február 28. napja között hatályban volt- rendelkezéseinek (Btk. 282.§ és 282/A. §) alkalmazási körében

I./ a csekély mennyiségű kábítószerrel elkövetett kábítószerrel visszaélés vétsége (Btk. 282.§/8/bek.) megállapításának az alapeseti cselekményt minősítő körülmények fennforgása esetén nincs helye;

II./ a kábítószerfüggő személy által a Btk. 282.§-ának /3/ bekezdés b), c), d) pontjában illetőleg /4/ bekezdésében felsorolt valamely minősítő körülményt is megvalósító cselekményt - beleértve a kábítószerfüggő elkövető csekély mennyiségű kábítószerrel elkövetett cselekményét is- a kábítószerrel visszaélés általános szabályai (Btk. 282.§ /1/ - /4/ bek.) szerint kell minősíteni.

³⁸ Forrás: www.lb.hu

³⁹ Magyarország Alaptörvénye 2012. január 1-jén lépett hatályba. Ezt az Alaptörvényt az Országgyűlés az 1949. évi XX. törvény 19. § (3) bekezdés a) pontja és 24. § (3) bekezdése alapján fogadta el.

3. A kábítószeres bűncselekményekkel összefüggésben hozta meg a Kúria az **1/2007** Büntető Jogegységi Határozatot, e szerint:

I. Kábítószerrel visszaélés megvalósulásakor természetes egységet csak az azonos törvényi tényállásba ütköző magatartások képeznek. E bűncselekmény tekintetében nem azonos, hanem külön-külön törvényi tényállás: a Büntető Törvénykönyv 282.§-a, 282/A.§-a, 282/B.§ (1) bekezdése, 282/B.§ (2) bekezdése, 282/C.§ (1) bekezdése, 282/C.§ (2) bekezdése. A kábítószer mennyiségek tiszta hatóanyagának összeszámítására csak e hat tényállás szerinti elkövetéseken belül van lehetőség. Az említett hat tényállás elkövetéseinek találkozásokor és azok egy eljárásban történő elbírálásakor bűnhalmazat valósul meg, ezért ezekben az esetekben nincs helye a kábítószer tiszta hatóanyag-mennyiségei összeszámításának.

II. A megszerzéssel elkövetett kábítószerrel visszaélés megvalósulásának és befejezettségének megállapíthatósága szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a megszerzett kábítószer-mennyiségeknek később mi lett a sorsa.

III. A forgalomba hozatallal elkövetett kábítószerrel visszaélés kísérletének megállapíthatóságához -a BK. 155. számú állásfoglalás II/5/a) részében kifejtettekre is figyelemmel- a BH 2002/299. számú eseti döntés tartalmaz iránymutató szempontokat a gyakorlat számára e bűncselekmények befejezettségének és kísérletének elhatárolását illetően is.

IV. A kereskedéssel elkövetés tényállásszerűségének értelmezéséhez -megőrizve a BK. 155. számú állásfoglalás⁴⁰ II/5/b. pontjának elvi tartalmát- a BH 1999/101. számú eseti döntés ad iránymutató szempontokat.

Ezekben elvi értelel kifejtettek szerint a kereskedéssel elkövetett kábítószerrel visszaélések a forgalomba hozatalnál tágabb elkövetési magatartások. Adás-vételek által valósulnak meg, haszonszerzésre irányulnak és magukba foglalnak minden olyan tevékenységet, amely elősegíti, hogy a kábítószer eljusson a viszonteladóhoz vagy a fogyasztóhoz.

Ezek közé tartozik a kábítószernek kereskedés céljából történő megszerzése, készletezése is, amely magatartás befejezett önálló tettesi cselekmény.

⁴⁰ Az adott állásfoglalást az 57/2007 BKv (Büntető Kollégiumi vélemény) helyezte hatályon kívül. Tárnya a kábítószerrel visszaélés miatti büntetőjogi felelősség.

A kereskedéssel elkövetési fordulatnak - eltérően a forgalomba hozataltól - a kísérleti stádiuma általában kizárt.

4. Az **1/2008 Büntető Jogegységi Határozat** a vagyonelkobzás elrendelését foglalja magába:

A Büntető Törvénykönyv 77/B. § (1) bekezdés a) és d) pontjára figyelemmel a kábítószerrel visszaélés bűncselekményének elkövetőjével szemben a kábítószer értékesítésével összefüggő vagyonra vagyonelkobzást kell elrendelni.

A vagyonelkobzás nem korlátozható az értékesítéssel elért nyereségre. Azt a bűncselekménnyel összefüggő teljes vagyonra el kell rendelni, függetlenül a kábítószer megszerzésére fordított vagyon mértékétől, illetve attól, hogy a kábítószer értékesítése az elkövető számára nyereséges vagy veszteséges volt-e; a vagyonelkobzás mértéke nem csökkenthető a kábítószer megszerzésével összefüggő kiadásokkal.

5. Az érintett bűncselekmény elemzése nem lehetne teljes a büntetőjogi felelőséget megállapító Büntető Kollégiumi vélemény megemlítése nélkül, melyet korábban a BK 155. sz. állásfoglalás tartalmazott. **Az 57/2007. BK vélemény** az első, amiről rendelkezik a vélemény - s ezzel én is egyetértek - nem más, mint, hogy a kábítószeres és kábító hatású anyagok fogyasztásából eredő bódult állapotok olyan, a szokványos részegséghez hasonló állapotok, amelyek a Btk. 25. §-a⁴¹ értelmében nem zárják ki, illetve nem korlátozzák az elkövető büntetőjogi felelőségét. A következő szint már a függőség. E szerint az ún. kábítószer-függőség csak akkor vezethet az elkövető beszámítási képességének a korlátozására vagy kizárására Btk. 24. §⁴², ha betegség szintjét elérő személyiségzavart, illetve elmebetegséget vagy szellemi leépülést okoz. A dobogó legtetején az elmebetegség állapota van. Amennyiben a kábítószerhez való hozzájutás hiányában jelentkező megvonásos tünetek, ezt a szintet eléri, akkor kizárhatják vagy korlátozhatják az elkövető beszámítási képességét.

⁴¹ Btk. 25. § A 24. § rendelkezései nem alkalmazhatók arra, aki a cselekményt önhibájából eredő ittas vagy bódult állapotban követi el.

⁴² Btk. 24. § (1) Nem büntethető, aki a cselekményt az elmeműködés olyan kóros állapotában - így különösen elmebetegségben, gyengeelméjűségben, szellemi leépülésben, tudatzavarban vagy személyiségzavarban - követi el, amely képtelenné teszi a cselekmény következményeinek felismerésére vagy arra, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjék.

(2) A büntetés korlátlanul enyhíthető, ha az elmeműködés kóros állapota az elkövetőt korlátozza a cselekmény következményeinek felismerésében vagy abban, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjék.

A Bkv római kettős pontjában az elkövetési magatartások jelentését fogalmazzák meg. Ezek szerint elmondható, hogy aki mástól, saját használatra szerzi meg a kábítószer, az is megvalósítja a bűncselekményt. Láthatjuk, hogy nem merül ki a deliktum elkövetése abban, ha az elkövető maga termeszt, előállítja vagy tartja a tiltott szert. A termesztés alatt konjunktív feltételeknek kell megvalósulniuk, olyan növény termesztése, amelynek részei szerepelnek a kábítószer jegyzékén, és jelentősebb feldolgozás nélkül kábítószerként felhasználható. Az ilyen növények „termesztése” és ezzel a bűncselekmény megvalósulása attól az időponttól kezdve állapítható meg, amikor a növény - esetleg gondozás mellett - már önállóan fejlődik (a magvait elültették stb.). A termesztés feltételeinek előzetes biztosítása, pl. a vetőmagok beszerzése, a kábítószerrel visszaélés előkészületét valósíthatja meg. Az előkészületre vonatkozó rendelkezések elhelyezéséből következik, hogy csak a kábítószerrel visszaélés alap- vagy minősített esetének előkészülete büntetendő. Ha csak további feldolgozás útján lehet a kábítószer hatóanyagát kivonni - feltéve, hogy kábítószer előállítása céljából történik - szintén a bűncselekmény előkészületének kell értékelni. A hatóanyag kivonása pedig kábítószer előállítása.

A következő pont a kínálás és átadás közötti különbséget ragadja meg. Az előbbinél az átvételre történő eredménytelen felhívás értendő, addig az átadás konkrétan egy másik személy birtokába adását jelenti. Hasonlóképpen történik a forgalomba hozatal valamint a szerrel való kereskedelem párba állítása. Az első esetben ingyenes és visszerthes is lehet a jogügylet, a második pedig kifejezetten haszonszerzésre irányul, az „anyag” kézből kézbe történő eljuttatása. A forgalomba hozatal úgy is történhet, hogy az elkövető csak egy személlyel áll közvetlen kapcsolatban (neki adja át a kábítószer), de nem kizárólag azzal a szándékkal, hogy az a megszerző maga fogyassza el, hanem avégett, hogy másnak vagy másoknak továbbadja. Az elkövetőnek erre a szándékára -az eset egyéb körülményei mellett- az átadott kábítószer mennyiségéből is következtetni lehet. A kereskedelem tágabb kategória, mint a forgalomba hozatal. Magában foglal bármilyen tevékenységet, amely elősegíti a kábítószer eljuttatását a viszonteladóhoz, illetve a fogyasztóhoz, így pl. annak csomagolását, tárolását, szállítását, elosztását.

Az illegális cselekmény elbírálásánál kiemelkedő szereppel bír a bódult állapot megvizsgálása. Ennek megállapítására több döntés született mind jogi, mind orvosi szempontból. Az egyik irányadó dokumentum a Legfelsőbb Bíróság III. számú Büntető Elvi Döntése. Fontos tisztázni, hogy nincs egy

szokványos bódult állapot, különböző statuszokat ismer az orvostudomány, mely függ a szerek hatásfokától, jellegétől, milyenségétől. A különböző drogok eltérő módon hatnak az emberekre, személyiségileg, testileg, és időben is más lehet a használat eredménye. Ez azonban nemcsak a különféle anyagokra igaz, hanem ugyanazon szer vonatkozásában is.

A kábítószeres vagy kábító hatású anyagok ismétlődő fogyasztásának hatására a kábítószer-fogyasztóknál kábítószer-függőség alakulhat ki. Ez a fizikai és pszichikai függőség azonban, mindenekelőtt a kábítószer utáni vágy, az ún. kábítószer-éhség, mint a függőség egyik tünete, általában nem tekinthető az elmeműködés olyan kóros állapotának, amely korlátozza az elkövetőt a cselekmény következményeinek felismerésében vagy abban, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjék.⁴³ Ebből egyenesen következik az, ha a kábítószerfüggő személy kábítószerrel visszaélést vagy függőségével összefüggésben más bűncselekményt követ el, a Btk. 24. § rendelkezései nem alkalmazhatók a javára.

Más megítélés alá esik az elkövető, amennyiben ilyen irányú függősége betegség szintű személyiségzavart okoz, amely alapja lehet a beszámítási képességének korlátozásának, kizárásának. Erre tekintettel alkalmazható az előbb említett jogszabályhely első és második bekezdése. Ugyanez a helyzet, ha a kábítószer-fogyasztás folytán alakul ki az elmebetegség vagy a szellemi leépülés. A kábítószerhez való hozzájutás hiányában a fizikai és pszichikai függőségben szenvedő személynél ún. megvonási tünetek jelentkezhetnek, melyek elérhetik az elmebetegség szintjét. Ekkor a belátási képesség korlátozása, kizárása csak arra a bűncselekményre figyelemmel történhet meg, amelyet ilyen állapotával összefüggésben követett el.

A csekély és a jelentős kábítószer-mennyiség megállapításakor -vegyészi szakvélemény alapulvételével- annak tiszta hatóanyag-tartalma mérvadó. Továbbá, ha azt vizsgáljuk, hogy valamely anyag kábítószer-tartalmaz-e, és ha igen -a tiszta hatóanyag-tartalmat alapul véve- milyen mennyiségben, különleges szakértelem szükséges. Ilyen kérdés felmerülésekor szintén vegyész vagy orvos szakértőt kell igénybe venni. A meg nem lévő kábítószer mennyiségének valamint annak a tiszta hatóanyag-tartalma megállapítása nem szakértői, hanem bizonyítási kérdés. A vélemény a büntethetőség megszüntetéséről is rendelkezik. Nem zárja ki a büntethetőséget

⁴³ 57/2007 BK vélemény I. 1. b)

megszüntető okot meghatározó rendelkezés alkalmazását az, hogy az elkövető a bűncselekményt kábítószer hatása alatt, önhibájából eredő bódult állapotban vitte véghez. További feltétel, hogy az elkövető az elsőfokú ítélet meghozataláig okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben részesült, illetve kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt.

VII. Összegzés

A mai világban hihetetlenül gyorsan változnak a kábítószeresek, ezek közül is leginkább az új pszichoaktív anyagoknak minősülők. Ez utóbbiak azért veszélyesebbek, mert a hagyományos kábítószeresekkel ellentétben ezeknek nem ismerjük a pontos összetevőit, hatóanyagait, és hatásukat, ezáltal akár kis mennyiség is halált okozhat. Annak ellenére, hogy naponta több kábító hatású szer jelenik meg, melyeket nem ismerünk, illetve a büntetőjog sem tudja rugalmas módon kezelni és követni, véleményem szerint a magyar büntetőjogi szabályozás mégis hatékonyan, a megfelelő eszközökkel képes meghatározni, szankcionálni e helyzetet. Ennek indokát abban látom, hogy a jogalkotó nem egyes szereket, hanem vegyületcsoportokat von szabályozás alá, és még kisebb molekulaváltoztatások esetén, habár új anyag jön létre, a kémiai csoportba tartozás okán az továbbra is illegális.

Felhasznált irodalom

Blaskó Béla: Tansegédlet a büntetőjog általános részéhez I., a Debreceni Egyetem Állam - és Jogtudományi Kar Büntetőjogi és Kriminológiai Tanszékének kiadványa, Debrecen, 2007

Csemáné V. E.-Görgényi I.-Gula J.-Lévay M.-Sántha F.: Magyar büntetőjog Különös rész 2. kötet Complex Kiadó, Budapest, 2006

Felhasznált jogszabályok

1978. évi IV. törvény

2012. évi C. törvény

Btké.

Btk. Kommentár

5/1998. BH

2/2003. BH

1/2007. BH

1/2008. BH

57/2007 BK vélemény

BK 155. sz. állásfoglalás

BH 2003. 182.

2003. évi II. törvény